

Pirkei Avot

1

1 מִשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסָּרָה לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנָבִיאִים, וְנָבִיאִים
מִסְרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים, הָיוּ מְתוּנִים בַּדִּין, וְהִעֲמִידוּ
תְּלַמִּידִים הַרְבֵּה, וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה:

Moses received the Torah at Sinai and transmitted it to Joshua, Joshua to the elders, and the elders to the prophets, and the prophets to the Men of the Great Assembly. They said three things: Be patient in [the administration of] justice, raise many disciples and make a fence round the Torah.

2 שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשִּׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם
עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסִדִּים:

Shimon the Righteous was one of the last of the men of the great assembly. He used to say: the world stands upon three things: the Torah, the Temple service, and the practice of acts of piety.

3 אַנְטִיגוֹנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קָבַל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אַל תִּהְיוּ כַעֲבָדִים
הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, אֲלֵא הָיוּ כַעֲבָדִים הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב שְׂלֵא
עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, וִיְהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם:

Antigonus a man of Socho received [the oral tradition] from Shimon the Righteous. He used to say: do not be like servants who serve the master in the expectation of receiving a reward, but be like servants who serve the master without the expectation of receiving a reward, and let the fear of Heaven be upon you.

4 יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרָדָה וְיוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם. יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ
צְרָדָה אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לְחַכְמִים, וְהָיוּ מִתְאַבְּקִים בְּעַפְרֵי רַגְלֵיהֶם, וְהָיוּ שׂוֹתֵה

בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם:

Yose ben Yoezer (a man) of Zeredah and Yose ben Yohanah [a man] of Jerusalem received [the oral tradition] from them [i.e. Shimon the Righteous and Antigonus]. Yose ben Yoezer used to say: let thy house be a house of meeting for the Sages and sit in the very dust of their feet, and drink in their words with thirst.

5 יוֹסֵי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ פְּתוּחַ לְרוֹחָה, וַיְהִיו עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתְךָ, וְאֵל תְּרַבֶּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ, קַל וְחֹמֶר בְּאִשְׁתְּ חֵבְרוֹ. מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְרַבֶּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה, גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ, וּבּוֹטֵל מִדְּבָרֵי תוֹרָה, וְסוֹפּוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהֵנוֹם:

Yose ben Yochanan (a man) of Jerusalem used to say: Let thy house be wide open, and let the poor be members of thy household. Engage not in too much conversation with women. They said this with regard to one's own wife, how much more [does the rule apply] with regard to another man's wife. From here the Sages said: as long as a man engages in too much conversation with women, he causes evil to himself, he neglects the study of the Torah, and in the end he will inherit gehinnom.

6 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה וְנִתַּי הָאֲרֵבֶלִי קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה לְךָ רֵב, וְקַנֵּה לְךָ חֵבֵר, וְהָיִי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

Joshua ben Perahiah and Nittai the Arbelite received [the oral tradition] from them. Joshua ben Perahiah used to say: appoint for thyself a teacher, and acquire for thyself a companion and judge all men with the scale weighted in his favor.

7 נִתַּי הָאֲרֵבֶלִי אוֹמֵר, הִרְחַק מִשְׁכַּן רָע, וְאֵל תִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע, וְאֵל תִּתְיַאֵשׁ מִן הַפְּרָעָנוֹת:

Nittai the Arbelite used to say: keep a distance from an evil neighbor, do not become attached to the wicked, and do not abandon faith in [divine] retribution.

8 יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שִׁטְחַ קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי אוֹמֵר, אַל תַּעַשׂ עִצְמוֹתַי כְּעוֹרְכֵי הַדִּינָיו. וְכִשְׂיָהוּ בְעַלֵּי דִינָיו עוֹמְדִים לְפָנָיו, יְהִיו בְּעֵינָיו כְּרָשָׁעִים. וְכִשְׁנַפְטָרִים

מִלְפָּנֶיךָ, יְהִי בְעֵינֶיךָ כְּכֹכָאֵין, כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין:

Judah ben Tabbai and Shimon ben Shetach received [the oral tradition] from them. Judah ben Tabbai said: do not [as a judge] play the part of an advocate; and when the litigants are standing before you, look upon them as if they were [both] guilty; and when they leave your presence, look upon them as if they were [both] innocent, when they have accepted the judgement.

שְׁמַעוֹן בֶּן שֵׁטַח אוֹמֵר, הָיִי מֵרַבָּה לְחַקֵּר אֶת הָעֵדִים, וְהָיִי זֶהִיר בְּדַבְרֶיךָ, שְׂמָא מִתּוֹכֶם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר: 9

Shimon ben Shetach used to say: be thorough in the interrogation of witnesses, and be careful with your words, lest from them they learn to lie.

שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיֹון קִבְּלוּ מֵהֶם. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר, אֲהַב אֶת הַמְּלָאכָה, וּשְׂנֵא אֶת הַרְבָּנוֹת, וְאַל תִּתְּוֹדַע לְרִשׁוֹת: 10

Shemaiah and Abtalion received [the oral tradition] from them. Shemaiah used to say: love work, hate acting the superior, and do not attempt to draw near to the ruling authority.

אַבְטַלְיֹון אוֹמֵר, חֲכָמִים, הִזְהָרוּ בְּדַבְרֵיכֶם, שְׂמָא תַּחֲוִבוּ חוֹבַת גְּלוּת וְתִגְלוּ לְמָקוֹם מִים הָרָעִים, וְיִשְׁתּוּ הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ, וְנִמְצָא שֵׁם שְׁמַיִם מִתְּחִלָּל: 11

Abtalion used to say: Sages be careful with your words, lest you incur the penalty of exile, and be carried off to a place of evil waters, and the disciples who follow you drink and die, and thus the name of heaven becomes profaned.

הִלֵּל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ מֵהֶם. הִלֵּל אוֹמֵר, הָיִי מִתְּלַמִּידֵי שֵׁל אַהֲרֹן, אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה: 12

Hillel and Shammai received [the oral tradition] from them. Hillel used to say: be of the disciples of Aaron, loving peace and pursuing peace, loving mankind and drawing them close to the Torah.

13 הוא הִיָּה אוֹמֵר, נִגְדַּד שְׁמָא, אֲבִיד שְׁמֵהּ. וְדִלָּא מוֹסִיף, יִסָּף. וְדִלָּא יִלִּיף, קִטְלָא חִיָּב.
וְדֹאשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא, חֲלִיף:

He [also] used to say: one who makes his name great causes his name to be destroyed; one who does not add [to his knowledge] causes [it] to cease; one who does not study [the Torah] deserves death; one who makes [unworthy] use of the crown [of learning] shall pass away.

14 הוא הִיָּה אוֹמֵר, אִם אֵין אֲנִי לִי, מִי לִי. וְכִשְׁאֲנִי לְעַצְמִי, מָה אֲנִי. וְאִם לֹא עֲכָשְׁוּי,
אֵימָתִי:

He [also] used to say: If I am not for myself, who is for me? But if I am for my own self [only], what am I? And if not now, when?

15 שְׁמַאי אוֹמֵר, עֲשֵׂה תוֹרָתְךָ קִבֵּעַ. אֲמַר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה, וְהוּי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם
בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת:

Shammai used to say: make your [study of the] Torah a fixed practice; speak little, but do much; and receive all men with a pleasant countenance.

16 רַבִּן גַּמְלִיאֵל הִיָּה אוֹמֵר, עֲשֵׂה לָךְ רַב, וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֵּפֶק, וְאַל תִּרְבֶּה לְעֵשֶׂר אַמְדוֹת:

Rabban Gamaliel used to say: appoint for thyself a teacher, avoid doubt, and do not make a habit of tithing by guesswork.

17 שְׁמַעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר, כָּל יְמֵי גִדְלָתִי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי לְגוֹף טוֹב אֶלָּא שְׁתִּיקָה. וְלֹא
הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר, אֶלָּא הַמַּעֲשֵׂה. וְכֹל הַמְרַבֶּה דְבָרִים, מְבִיא חַטָּא:

Shimon, his son, used to say: all my days I grew up among the sages, and I have found nothing better for a person than silence. Study is not the most important thing, but actions; whoever indulges in too many words brings about sin.

18 רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת
וְעַל הַשְּׁלוֹם, שְׁנַאֲמַר (זכריה ח) אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שְׁפָטוּ בְּשַׁעְרֵיכֶם:

Rabban Shimon ben Gamaliel used to say: on three things does the world stand: On justice, on truth and on peace, as it is said: “execute the judgment of truth and peace in your gates” (Zechariah 8:16).

2

1 רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיכר לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין:

Rabbi Said: which is the straight path that a man should choose for himself? One which is an honor to the person adopting it, and [on account of which] honor [accrues] to him from others. And be careful with a light commandment as with a grave one, for you did know not the reward for the fulfillment of the commandments. Also, reckon the loss [that may be sustained through the fulfillment] of a commandment against the reward [accruing] thereby, and the gain [that may be obtained through the committing] of a transgression against the loss [entailed] thereby. Apply your mind to three things and you will not come into the clutches of sin: Know what there is above you: an eye that sees, an ear that hears, and all your deeds are written in a book.

2 רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משפחת עון. וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עון. וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסייעתן וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם:

Rabban Gamaliel the son of Rabbi Judah Hanasi said: excellent is the study of the Torah when combined with a worldly occupation, for toil in them both keeps sin out of one's mind; But [study of the] Torah which is not combined with a worldly occupation, in the end comes to be neglected and becomes the cause of sin. And all who labor with the community, should labor with them for the sake Heaven, for the merit of their forefathers

sustains them (the community), and their (the forefather's) righteousness endures for ever; And as for you, [God in such case says] I credit you with a rich reward, as if you [yourselves] had [actually] accomplished [it all].

הוּוּ זְהִירִין בְּרִשּׁוֹת, שְׂאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֲלֵא לְצַרְף עֲצָמָן. נִרְאִין כְּאוֹהֲבֵין בְּשַׁעַת
הַנְּאָתָן, וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ: 3

Be careful [in your dealings] with the ruling authorities for they do not befriend a person except for their own needs; they seem like friends when it is to their own interest, but they do not stand by a man in the hour of his distress.

הוּא הָיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנָךְ, כְּדִי שְׂיַעֲשֶׂה רְצוֹנָךְ כְּרְצוֹנוֹ. בִּטְל רְצוֹנָךְ מִפְּנֵי
רְצוֹנוֹ, כְּדִי שְׂיִבְטַל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנָךְ. הִלֵּל אוֹמֵר, אֵל תִּפְרָשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאֵל
תִּאֲמִין בְּעֲצָמָךְ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאֵל תִּדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׂתִגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ, וְאֵל תִּאֲמֵר דְּבַר
שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְשַׁמְעַ, שְׂסוּפוֹ לְהַשְׁמַע. וְאֵל תִּאֲמֵר לְכַשְׂאִפְנֵה אֲשֵׁנָה, שְׂמָא לֹא תִפְנֶה: 4

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that cannot be understood [trusting] that in the end it will be understood. Say not: 'when I shall have leisure I shall study;' perhaps you will not have leisure.

הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִין בוּר יֵרָא חֲטָא, וְלֹא עִם הָאָרֶץ חָסִיד, וְלֹא הִבִּישׁוֹן לְמַד, וְלֹא הִקְפָּדוֹן
מְלַמֵּד, וְלֹא כָּל הַמְרַבֵּה בְּסַחֲוֹרָה מְחַפִּים. וּבְמְקוֹם שְׂאִין אֲנָשִׁים, הַשְׂתַּדֵּל לְהִיּוֹת אִישׁ: 5

He used to say: A brute is not sin-fearing, nor is an ignorant person pious; nor can a timid person learn, nor can an impatient person teach; nor will someone who engages too much in business become wise. In a place where there are no men, strive to be a man.

אִף הוּא רָאָה גְלִגְלַת אַחַת שְׂצַפָּה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אָמַר לָהּ, עַל דְּאֲטַפְתָּ, אֲטַפּוּךְ. וְסוּף
מְטִיפִיךְ יְטוּפוּן: 6

Moreover he saw a skull floating on the face of the water. He said to it: because you drowned others, they drowned you. And in the end, they that drowned you will be drowned.

7
הוא הִיָּה אוֹמֵר, מְרֻבָּה בָּשָׂר, מְרֻבָּה רֶמָּה. מְרֻבָּה נְכָסִים, מְרֻבָּה דְּאָגָה. מְרֻבָּה נָשִׁים, מְרֻבָּה כְּשָׁפִים. מְרֻבָּה שְׁפָחוֹת, מְרֻבָּה זָמָה. מְרֻבָּה עֲבָדִים, מְרֻבָּה גִּזְל. מְרֻבָּה תּוֹרָה, מְרֻבָּה חַיִּים. מְרֻבָּה יְשִׁיבָה, מְרֻבָּה חֲכָמָה. מְרֻבָּה עֲצָה, מְרֻבָּה תְּבוּנָה. מְרֻבָּה צְדָקָה, מְרֻבָּה שְׁלוֹם. קָנָה שֵׁם טוֹב, קָנָה לְעֵצְמוֹ. קָנָה לוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה, קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם
הַבֵּא:

He used to say: The more flesh, the more worms; The more property, the more anxiety; The more wives, the more witchcraft; The more female slaves, the more lewdness; The more slaves, the more robbery; [But] the more Torah, the more life; The more sitting [in the company of scholars], the more wisdom; The more counsel, the more understanding; The more charity, the more peace. If one acquires a good name, he has acquired something for himself; If one acquires for himself knowledge of Torah, he has acquired life in the world to come.

8
רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּי קָבַל מֵהִלֵּל וּמִשָּׁמַאי. הוּא הִיָּה אוֹמֵר, אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה, אַל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעֵצְמָךְ, כִּי לְכֹף נּוֹצְרֶתָ. תַּמְשָׁה תְּלַמִּידִים הֵיוּ לוֹ לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּי, וְאֵלּוּ הֵיוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְוִי. הוּא הִיָּה מוֹנֶה לְשַׁבְּחוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, בּוֹר סוּד שְׂאִינוֹ מֵאֲבָד טָפָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, חֲסִיד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, יָרָא חֲטָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְוִי, מַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר. הוּא הִיָּה אוֹמֵר, אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזֻנִּים, וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס בְּכַף שְׁנֵיָה, מְכַרִּיעַ אֶת כָּלָם. אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר מִשְׁמוֹ, אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזֻנִּים וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס אַף עִמָּהֶם, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְוִי בְּכַף שְׁנֵיָה, מְכַרִּיעַ אֶת כָּלָם:

Rabban Yohanan ben Zakkai received [the oral tradition] from Hillel and Shammai. He used to say: if you have learned much Torah, do not claim credit for yourself, because for such a purpose were you created. Rabban Yohanan ben Zakkai had five disciples and they

were these: Rabbi Eliezer ben Hyrcanus, Rabbi Joshua ben Hananiah, Rabbi Yose, the priest, Rabbi Shimon ben Nethaneel and Rabbi Eleazar ben Arach. He [Rabbi Johanan] used to list their outstanding virtues: Rabbi Eliezer ben Hyrcanus is a plastered cistern which loses not a drop; Rabbi Joshua ben Hananiah happy is the woman that gave birth to him; Rabbi Yose, the priest, is a pious man; Rabbi Simeon ben Nethaneel is one that fears sin, And Rabbi Eleazar ben Arach is like a spring that [ever] gathers force. He [Rabbi Yohanan] used to say: if all the sages of Israel were on one scale of the balance and Rabbi Eliezer ben Hyrcanus on the other scale, he would outweigh them all. Abba Shaul said in his name: if all the sages of Israel were on one scale of the balance, and Rabbi Eliezer ben Hyrcanus also with them, and Rabbi Eleazar ben Arach on the other scale, he would outweigh them all.

אָמַר לָהֶם, צָאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהֵי דְרֹךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבַק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, עֵינַי טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חֵבֵר טוֹב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שָׁכֵן טוֹב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלֵד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לֵב טוֹב. אָמַר לָהֶם, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבַרִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְוֹ מִדְּבַרְיֶכֶם, שֶׁבְּכֻלָּל דְּבַרְיוֹ דְּבַרְיֶכֶם. אָמַר לָהֶם צָאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהֵי דְרֹךְ רַעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, עֵינַי רַעָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חֵבֵר רָע. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שָׁכֵן רָע. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַלּוֹה וְאִינוּ מְשַׁלֵּם. אֶחָד הַלּוֹה מִן הָאָדָם, כְּלוֹה מִן הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לז) לֹהֵה רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלַם, וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לֵב רָע. אָמַר לָהֶם, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבַרִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְוֹ מִדְּבַרְיֶכֶם, שֶׁבְּכֻלָּל דְּבַרְיוֹ דְּבַרְיֶכֶם:

He [Rabban Yohanan] said unto them: go forth and observe which is the right way to which a man should cleave? Rabbi Eliezer said, a good eye; Rabbi Joshua said, a good companion; Rabbi Yose said, a good neighbor; Rabbi Shimon said, foresight. Rabbi Elazar said, a good heart. He [Rabban Yohanan] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach, for in his words your words are included. He [Rabban Yohanan] said unto them: go forth and observe which is the evil way which a man should shun? Rabbi Eliezer said, an evil eye; Rabbi Joshua said, an evil companion; Rabbi Yose said, an evil neighbor; Rabbi Shimon said, one who borrows and does not repay for he that borrows from man is as one who borrows from God, blessed be He, as it is said, “the wicked borrow and do not repay,

but the righteous deal graciously and give” (Psalms 37:21). Rabbi Elazar said, an evil heart. He [Rabban Yohanan] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach, for in his words your words are included.

10 הם אמרו שלשה דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשלוך, ואל תהי גוח לכעס. ושוב יום אחד לפני מיתתך. והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תפנה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש:

They [each] said three things: Rabbi Eliezer said: Let the honor of your friend be as dear to you as your own; And be not easily provoked to anger; And repent one day before your death. And [he also said:] warm yourself before the fire of the wise, but beware of being singed by their glowing coals, for their bite is the bite of a fox, and their sting is the sting of a scorpion, and their hiss is the hiss of a serpent, and all their words are like coals of fire.

11 רבי יהושע אומר, עין הרע, ויצר הרע, ושנאת הבריות, מוציאין את האדם מן העולם:

Rabbi Joshua said: an evil eye, the evil inclination, and hatred for humankind put a person out of the world.

12 רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך כשלוך, והתקן עצמך ללמד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים:

Rabbi Yose said: Let the property of your fellow be as precious unto you as your own; Make yourself fit to study Torah for it will not be yours by inheritance; And let all your actions be for [the sake of] the name of heaven.

13 רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה. וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב) כי תנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך:

Rabbi Shimon said: Be careful with the reading of Shema and the prayer, And when you pray, do not make your prayer something automatic, but a plea for compassion before God, for it is said: “for he is gracious and compassionate, slow to anger, abounding in

kindness, and renouncing punishment” (Joel 2:13); And be not wicked in your own esteem.

14 רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, הָיוּ שֶׁקוֹד לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְדַע מֵה שֶׁתִּשָּׁיב לְאַפִּיקוֹרוֹס. וְדַע לְפָנַי מִי אֶתָּה עֹמֵל. וְנֶאֱמַן הוּא בֵּעַל מְלֶאכֶתְךָ שִׁישְׁלֶם לְךָ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ:

Rabbi Elazar said: Be diligent in the study of the Torah; And know how to answer an epicuros, And know before whom you toil, and that your employer is faithful, for He will pay you the reward of your labor.

15 רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה, וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים, וְהַשְּׂכָר הַרְבֵּה, וּבֵעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק:

Rabbi Tarfon said: the day is short, and the work is plentiful, and the laborers are indolent, and the reward is great, and the master of the house is insistent.

16 הוּא הָיָה אוֹמֵר, לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לְגַמֵּר, וְלֹא אֶתָּה בֶּן חוֹרִין לְבַטֵּל מִמְּנָה. אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה, נוֹתְנִים לְךָ שְׂכָר הַרְבֵּה. וְנֶאֱמַן הוּא בֵּעַל מְלֶאכֶתְךָ שִׁישְׁלֶם לְךָ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ. וְדַע מִתּוֹ שְׂכָרוֹן שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא:

He [Rabbi Tarfon] used to say: It is not your duty to finish the work, but neither are you at liberty to neglect it; If you have studied much Torah, you shall be given much reward. Faithful is your employer to pay you the reward of your labor; And know that the grant of reward unto the righteous is in the age to come.

1 עֲקֵבִיא בֶּן מִהֶלְלָאֵל אוֹמֵר, הַסִּתְפַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאִי אֶתָּה בָּא לְיַד עֵבְרָה. דַּע מֵאַיִן בָּאתָ, וּלְאַן אֶתָּה הוֹלֵךְ, וְלְפָנַי מִי אֶתָּה עֹתִיד לְתַן דִּין וְחֶשְׁבוֹן. מֵאַיִן בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה, וּלְאַן אֶתָּה הוֹלֵךְ, לְמָקוֹם עֶפְרַר רְמָה וְתוֹלְעָה. וְלְפָנַי מִי אֶתָּה עֹתִיד לְתַן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, לְפָנַי מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

Akabyah ben Mahalalel said: mark well three things and you will not come into the power of sin: Know from where you come, and where you are going, and before whom you are destined to give an account and reckoning. From where do you come? From a putrid drop. Where are you going? To a place of dust, of worm and of maggot. Before whom you are destined to give an account and reckoning? Before the King of the kings of kings, the Holy One, blessed be he.

2 רבי חנינא סגן הכהנים אומר, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאמלא מורא, איש את רעהו חיים בלעו. רבי חנינא בן תרדיון אומר, שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה, הרי זה מושב לצים, שנאמר (תהלים א) ובמושב לצים לא ישב. אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכניה שרויה ביניהם, שנאמר (מלאכי ג) אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחשבי שמו. אין לי אלא שנים, מנין שאכלו אחד שיושב ועוסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר, שנאמר (איכה ג) ישב בדרך וידם כי נטל עליו:

Rabbi Hanina, the vice-high priest said: pray for the welfare of the government, for were it not for the fear it inspires, every man would swallow his neighbor alive. R. Hananiah ben Teradion said: if two sit together and there are no words of Torah [spoken] between them, then this is a session of scorners, as it is said: “nor sat he in the seat of the scornful... [rather, the teaching of the Lord is his delight]” (**Psalms 1:1**); but if two sit together and there are words of Torah [spoken] between them, then the Shekhinah abides among them, as it is said: “then they that feared the Lord spoke one with another; and the Lord hearkened and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the Lord and that thought upon His name” (**Malachi 3:16**). Now I have no [scriptural proof for the presence of the Shekhinah] except [among] two, how [do we know] that even one who sits and studies Torah the Holy One, blessed be He, fixes his reward? As it is said: “though he sit alone and [meditate] in stillness, yet he takes [a reward] unto himself” (**Lamentations 3:28**).

3 רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום.

אָבֵל שְׁלֵשָׁה שָׂאֲכָלוּ עַל שְׁלֶחַן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבַרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ אָכְלוּ מִשְׁלַחַנוּ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל מא) וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה':

Rabbi Shimon said: if three have eaten at one table and have not spoken there words of Torah, [it is] as if they had eaten sacrifices [offered] to the dead, as it is said, “for all tables are full of filthy vomit, when the All-Present is absent” (Isaiah 28:8). But, if three have eaten at one table, and have spoken there words of Torah, [it is] as if they had eaten at the table of the All-Present, blessed be He, as it is said, “And He said unto me, ‘this is the table before the Lord’” (Ezekiel 41:22).

רַבִּי חֲנִינְיָא בֶן חַכִּינְאִי אוֹמֵר, הַנֶּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יַחֲדָי וְהַמְפַנֶּה לְבוֹ לְבַטְלָהּ, הָרִי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ:

4

Rabbi Hananiah ben Hakinai said: one who wakes up at night, or walks on the way alone and turns his heart to idle matters, behold, this man is mortally guilty.

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הַקָּנָה אוֹמֵר, כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עַל תוֹרָה, מִעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עַל תוֹרָה, נוֹתֵן עָלָיו עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ:

5

Rabbi Nehunia ben Hakkanah said: whoever takes upon himself the yoke of the Torah, they remove from him the yoke of government and the yoke of worldly concerns, and whoever breaks off from himself the yoke of the Torah, they place upon him the yoke of government and the yoke of worldly concerns.

רַבִּי חֵלְפֵתָא בֶן דּוּסָא אִישׁ כָּפַר חֲנִנְיָה אוֹמֵר, עֲשֶׂרָה שְׂיוֹשְׁבֵין וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב) אֱלֹהִים נֹצֵב בַּעֲדַת אֵל. וּמִנִּין אֶפְלוּ חֲמִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) וְאֶגְדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדָּה. וּמִנִּין אֶפְלוּ שְׁלֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב) בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וּמִנִּין אֶפְלוּ שְׁנַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) אִזְ נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וְגו'. וּמִנִּין אֶפְלוּ אֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבָא אֵלַיךְ וַיִּבְרַכְתִּיךְ:

6

Rabbi Halafta of Kefar Hanania said: when ten sit together and occupy themselves with Torah, the Shechinah abides among them, as it is said: “God stands in the congregation of

God” (**Psalm 82:1**). How do we know that the same is true even of five? As it is said: “This band of His He has established on earth” (**Amos 9:6**). How do we know that the same is true even of three? As it is said: “In the midst of the judges He judges” (**Psalm 82:1**) How do we know that the same is true even of two? As it is said: “Then they that fear the Lord spoke one with another, and the Lord hearkened, and heard” (**Malachi 3:16**). How do we know that the same is true even of one? As it is said: “In every place where I cause my name to be mentioned I will come unto you and bless you” (**Exodus 20:21**).

רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ בְּרִיתוֹתָא אָמַר, תֵּן לוֹ מִשְׁלוֹ, שְׂאֵתָהּ וְשִׁלָּהּ שְׁלוֹ. וְכֵן בְּדוֹד הוּא אָמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) כִּי מִמֶּה הַכֹּל וּמִיָּדָה נִתְּנוּ לָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַמְּהִלָּה בְּדָרְךָ וְשׁוֹנָה, וּמִפְּסִיק מִמְּשַׁנְתּוֹ וְאָמַר, מֵהַ נֶאֱדָה אֵילָן זֶה וּמֵהַ נֶאֱדָה נֵיר זֶה, מִעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלוֹ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ:

7

Rabbi Elazar of Bartotha said: give to Him of that which is His, for you and that which is yours is His; and thus it says with regards to David: “for everything comes from You, and from Your own hand have we given you” (**I Chronicles 29:14**). Rabbi Jacob said: if one is studying while walking on the road and interrupts his study and says, “how fine is this tree!” [or] “how fine is this newly ploughed field!” scripture accounts it to him as if he was mortally guilty.

רַבִּי דוֹסְתַאי בְּרַבִּי יַנַּאי מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר אָמַר, כָּל הַשׁוֹכַח דְּבָר אֶחָד מִמְּשַׁנְתּוֹ, מִעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלוֹ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ, שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים ד) רַק הַשְּׁמֵר לָהּ וְשִׁמְרֵה נִפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. יְכוּל אֶפְלוֹ תִּקְפָּה עָלָיו מְשַׁנְתּוֹ, תִּלְמוּד לֹא מֵר (שם) וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וְיִסִּירֵם מִלְּבוֹ:

8

Rabbi Dostai ben Rabbi Yannai said in the name of Rabbi Meir: whoever forgets one word of his study, scripture accounts it to him as if he were mortally guilty, as it is said, “But take utmost care and watch yourselves scrupulously, so that you do not forget the things that you saw with your own eyes” (**Deuteronomy 4:9**). One could [have inferred that this is the case] even when his study proved [too] hard for him, therefore scripture says, “that they do not fade from your mind as long as you live” (ibid.). Thus, he is not mortally guilty unless he deliberately removes them from his heart.

רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקימת:

Rabbi Hanina ben Dosa said: anyone whose fear of sin precedes his wisdom, his wisdom is enduring, but anyone whose wisdom precedes his fear of sin, his wisdom is not enduring. He [also] used to say: anyone whose deeds exceed his wisdom, his wisdom is enduring, but anyone whose wisdom exceeds his deeds, his wisdom is not enduring.

הוא היה אומר, כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו. וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו. רבי דוסא בן הרפינס אומר, שנה של שחרית, ויין של צהרים, ושחת הילדים, וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ, מוציאין את האדם מן העולם:

He used to say: one with whom men are pleased, God is pleased. But anyone from whom men are displeased, God is displeased. Rabbi Dosa ben Harkinas said: morning sleep, midday wine, children's talk and sitting in the assemblies of the ignorant put a man out of the world.

רבי אלעזר המודעי אומר, המחליל את הקדושים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חברו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא:

Rabbi Elazar of Modiin said: one who profanes sacred things, and one who despises the festivals, and one who causes his fellow's face to blush in public, and one who annuls the covenant of our father Abraham, may he rest in peace, and he who is contemptuous towards the Torah, even though he has to his credit [knowledge of the] Torah and good deeds, he has not a share in the world to come.

רבי ישמעאל אומר, הוי קל לראש, ונוח לתשחרת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה:

Rabbi Ishmael said: be suppliant to a superior, submissive under compulsory service, and receive every man happily.

רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, שְׁחוּק וְקִלּוֹת רֵאשׁ, מְרַגְלִין לְעֵרוּהָ. מְסֻרָת, סִיג לְתוֹרָה. מְעֻשְׂרוֹת, סִיג לְעֵשֶׂר. נְדָרִים, סִיג לְפְרִישׁוֹת. סִיג לְחֻכְמָה, שְׁתִּיקָה:

13

Rabbi Akiva said: Merriment and frivolity accustom one to sexual licentiousness; Tradition is a fence to the Torah; Tithes a fence to wealth, Vows a fence to abstinence; A fence to wisdom is silence.

הוּא הָיָה אָמַר, חֲבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם. חֶבֶה יִתְרָה נֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים לְמָקוֹם. חֶבֶה יִתְרָה נֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים לְמָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּתְּנוּ לָהֶם כָּלֵי חֻמְדָּה. חֶבֶה יִתְרָה נֹדַעַת לָהֶם שֶׁנֶּתְּנוּ לָהֶם כָּלֵי חֻמְדָּה שֶׁבּוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד) כִּי לָקַח טוֹב נִתַּתִּי לָכֶם, תּוֹרַתִּי אֶל תַּעֲזוּבוּ:

14

He used to say: Beloved is man for he was created in the image [of God]. Especially beloved is he for it was made known to him that he had been created in the image [of God], as it is said: “for in the image of God He made man” (**Genesis 9:6**). Beloved are Israel in that they were called children to the All-Present. Especially beloved are they for it was made known to them that they are called children of the All-Present, as it is said: “your are children to the Lord your God” (**Deuteronomy 14:1**). Beloved are Israel in that a precious vessel was given to them. Especially beloved are they for it was made known to them that the desirable instrument, with which the world had been created, was given to them, as it is said: “for I give you good instruction; forsake not my teaching” (**Proverbs 4:2**).

הַכֹּל צְפוּי, וְהָרְשׁוֹת נְתוּנָה, וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוּן. וְהַכֹּל לְפִי רַב הַמְעֻשָׂה:

15

Everything is foreseen yet freedom of choice is granted, And the world is judged with goodness; And everything is in accordance with the preponderance of works.

הוא הָיָה אֹמֵר, הַכֵּל נָתוּן בְּעֶרְבוֹן, וּמִצּוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים. הַחֲנוּת פְּתוּחָה, וְהַחֲנוּנֵי מִקִּיף, וְהַפְּנִקָּס פְּתוּחָה, וְהֵיז כּוֹתֶבֶת, וְכָל הַרוּצָה לְלוֹת יָבֵא וַיְלוֹה, וְהַגְּבָאִים מִחֲזִירִים תְּדִיר בְּכָל יוֹם, וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֵׁלָא מִדַּעְתּוֹ, וַיֵּשׁ לָהֶם עַל מָה שְׂיִסְמְכוּ, וְהֵדִין דִּין אֱמֶת, וְהַכֵּל מִתְקַן לְסַעוּדָה:

He used to say: everything is given against a pledge, and a net is spread out over all the living; the store is open and the storekeeper allows credit, but the ledger is open and the hand writes, and whoever wishes to borrow may come and borrow; but the collectors go round regularly every day and exact dues from man, either with his consent or without his consent, and they have that on which they [can] rely [in their claims], seeing that the judgment is a righteous judgment, and everything is prepared for the banquet.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אֹמֵר, אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דְּרוֹף אֶרֶץ. אִם אֵין דְּרוֹף אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חֲכָמָה, אֵין יְרָאָה. אִם אֵין יְרָאָה, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קְמַח, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קְמַח. הוּא הָיָה אֹמֵר, כָּל שְׂחֲכָמְתוֹ מְרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו, לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שְׁעֵנְפֵי מְרַבִּין וְשָׂרְשָׁיו מְעֻטִין, וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו, שְׁנַאֲמַר (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאָה כִּי יָבֹוא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה וְלֹא תִשָּׁב. אָבֵל כָּל שְׂמַעֲשָׂיו מְרַבִּין מִחֲכָמְתוֹ, לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שְׁעֵנְפֵי מְעֻטִין וְשָׂרְשָׁיו מְרַבִּין, שְׂאֵפְלוּ כָּל הָרוּחֹת שְׂבַעוּלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, שְׁנַאֲמַר (שם) וְהָיָה כְּעֵץ שָׂתוּל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרְשָׁיו וְלֹא יִרְאָה כִּי יָבֵא חֶם, וְהָיָה עָלָהוּ רַעַנּוֹ, וּבִשְׁנֵת בְּצִרְתָּ לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרִי:

Rabbi Elazar ben Azariah said: Where there is no Torah, there is no right conduct; where there is no right conduct, there is no Torah. Where there is no wisdom there is no fear of God; where there is no fear of God, there is no wisdom. Where there is no understanding, there is no knowledge; where there is no knowledge, there is no understanding. Where there is no bread, there is no Torah; where there is no, Torah there is no bread. He used to say: one whose wisdom exceeds his deeds, to what may he be compared? To a tree whose branches are numerous but whose roots are few, so that when the wind comes, it uproots it

and overturns it, as it is said, “He shall be like a bush in the desert, which does not sense the coming of good. It is set in the scorched places of the wilderness, in a barren land without inhabitant” (**Jeremiah 17:6**). But one whose deeds exceed his wisdom, to what may he be compared? To a tree whose branches are few but roots are many, so that even if all the winds in the world come and blow upon it, they cannot move it out of its place, as it is said, “He shall be like a tree planted by waters, sending forth its roots by a stream. It does not sense the coming of heat, its leaves are ever fresh. It has no care in a year of drought; it does not cease to yield fruit” (ibid, 17:8).

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן חֲסִמָּא אָמַר, קִנְיִן וּפְתִיחֵי נְדָה, הֵן הֵן גּוּפֵי הַלְכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגִמְטְרִיאוֹת,
פְּרָפְרָאוֹת לְחֻכְמָה:

18

Rabbi Eliezer Hisma said: the laws of mixed bird offerings and the key to the calculations of menstruation days these, these are the body of the halakhah. The calculation of the equinoxes and gematria are the desserts of wisdom.